

VERGİ CEZALARINDA UZLAŞMA

Mehmet ALTINDAĞ*

I- GİRİŞ:

Bilindiği üzere 29.07.1998 tarih ve mükerrer 23417 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 4369 sayılı Kanunla vergi sistemi-mizde köklü değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden birisi de vergi ceza hükümlerinde yapılan değişikliklerdir.

Cezalara basitlik, etkinlik ve caydırıcılık kazandırılması amacıyla ya-pılan bu değişikliklerle; VUK’nun 331 ve müteakip maddelerinde düzenlen-miş olan ceza hükümlerinden bir kısmı yeniden düzenlenmiş, bir kısmın-da ibare değişiklikleri yapılmış ve bazı maddeler de yürürlükten kaldırıl-mıştır. Bu değişiklikler sonucu cezalar;

- Vergi cezaları,
 - Hürriyeti bağlayıcı cezalar
- olmak üzere iki grupta toplanmıştır.

Aşağıda, vergi cezalarında 4369 ve 4444 sayılı Kanunlarla yapılan değişiklikler incelenecektir.

II. 4369 SAYILI KANUNLA VERGİ CEZALARINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER:

4369 sayılı Kanunla vergi cezalarında yapılan değişiklikleri üç ana grupta toplayabiliriz:

1- Vergi Cezaları Tek Bir Cezaya İndirgenmiştir:

Vergi ziyanına sebebiyet verilmesi halinde uygulanmakta olan kaçak-çılık, ağır kusur ve kusur cezaları birleştirilerek 344. maddede “Vergi zi-yayı suçu ve cezası” başlığı altında tek bir ceza hükmü getirilmiş, ayrıca vergi ziyanına sebebiyet verilen bazı özel fiillere bağlı olarak vergi ziyayı cezasının katlamalı veya indirimli olarak uygulanacağı durumlar açıklan-mıştır.

Kaçakçılık suçu olarak 359. maddede iki fıkra halinde sayın fiillerin iş-lenmesi sonucu vergi ziyayına da sebebiyet verilmesi halinde 344. mad-

(*) Maliye Bakanlığı Ankara Gelirler Bölge Müdür V.

denin üçüncü fıkrası uyarınca üç kat, 359. maddede yazılı kaçakçılık suçlarının işlenmesine iştirak edenlere, aynı maddenin üçüncü fıkra hükmü uyarınca bir kat vergi ziyai cezası kesilecektir. Vergi inceleme başlanılmasından veya takdir komisyonuna sevk edilmeden önce kendiliğinden verilen vergi beyannameleri için ziyaa uğratılan vergilere de vergi ziyai cezası % 50 oranında uygulanacaktır.

2- Vergi Cezaları Uzlaşma Kapsamı Dışında Bıkarılmıştır:

01.01.1999 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak kesilecek cezalar uzlaşma kapsamından çıkarılmıştır. Bu nedenle bu tarihten sonraki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak kesilecek cezalar, ancak vergi aslında uzlaşma saptandığı takdirde vergi aslına bağlı olarak düzeltililecektir. Bu tarihten önceki vergilendirme dönemlerine ilişkin kesilecek kusur ve ağır kusur cezalarında ise eskiden olduğu gibi uzlaşma yapılabilecektir.

3- Dava Konusu Yapılan Vergi Cezalarına Gecikme Faizi Uygulanması Getirildi:

4369 sayılı Kanunun 16. Maddesiyle Vergi Usul Kanununun 368. Maddesine eklenen fıkra ile, 01.01.2003 tarihinden itibaren da-

va konusu yapılan vergi cezalarına gecikme faizi hesaplanması öngörülmüştür.

III.4444 SAYILI KANUNLA VERGİ CEZALARINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER:

1- Cezalar Yeniden Uzlaşma Kapsamına Alınmıştır.

14.08.1999 tarih ve 23786 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 4444 sayılı Kanunun 7. Maddesi ile, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun Ek 1 ve Ek 11. Maddelerinde düzenlenmiş bulunan “Tarhiyat Sonrası Uzlaşma” ve “Tarhiyat Öncesi Uzlaşma” hükümlerinde değişiklik yapılarak, vergi ziyai cezaları uzlaşma kapsamına alınmıştır. Ancak, 344. Maddenin 3. Fıkrası uyarınca vergi ziyai cezası kesilen tarhiyatlara ilişkin vergi ve cezalar yine uzlaşma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Öte yandan, 4444 sayılı Kanunla, Vergi Usul Kanununa eklenen geçici 23. Madde ile, 01.01.1999 tarihi ile bu maddenin yürürlüğe girdiği (14.08.1999) tarih arasındaki vergilendirme dönemlerine ilişkin olarak yapılan ve uzlaşma talep edildiği halde henüz uzlaşma günü verilmemiş veya uzlaşma günü verilmiş ancak uzlaşma görüşmesi yapılmamış veya uzlaşma talep süresi geçmemiş olan vergi ziyai cezalı tarhiyatlarda; vergi ziyai ce-

zası için de uzlaşma yapılması imkanı getirilmiştir.

Uzlaşma hükümlerinde yapılan bu değişiklikler sonucu, Vergi Usul Kanununun 344. Maddesinin son fıkrası (Uzlaşılan vergilerde ceza, uzlaşılan vergi tutarına göre düzeltilir) 14.08.1999 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

2- Dava Konusu Yapılan Vergi Cezalarına Gecikme Faizi Uygulamasından Vazgeçilmiştir.

4444 sayılı Kanunun 14. Maddesinin (B/2). Fıkrası ile, Vergi Usul Kanununun 368. Maddesine 4369 sayılı Kanunla eklenen ve 01.01.2003 tarihinden itibaren dava konusu yapılan vergi cezasına gecikme faizi uygulanmasını öngören fıkra, 14.08.1999 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır. Böylece belirtilen tarihten itibaren uygulanması öngörülen cezaya faiz uygulanmasından vazgeçilmiştir.

IV- SONUÇ:

4369 sayılı Kanunla cezalara basitlik, etkinlik ve caydırıcılık kazandırılması amacıyla Vergi Usul Kanununun ceza ve uzlaşma hükümlerinde yapılan,

- Cezaların uzlaşma dışında bırakılması,

- Dava konusu yapılan cezaya faiz hesaplanması

Uygulamalarının mükellefler üzerinde yarattığı tedirginlik ve olumsuzluklar, cezanın uzlaşma konusu dışında bırakılmasının uzlaşma müessesinin işlerliğini azaltma eğilimi göstermesi nedenleriyle, 4444 sayılı Kanunla düzenlemeler yapılmış, cezalar yeniden uzlaşma kapsamına alınmış, dava konusu yapılan cezaya faiz uygulanmasına son verilmiştir. Bu şekilde yukarıda bahsedilen olumsuzluklar giderilmeye çalışılmış, mükellef - idare arasındaki ilişkilerdeki kopukluk yeniden düzenlenmiştir.